

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
CZWARTA SEKCJA

SPRAWA ROMANOW (BARAŃSKA) przeciwko POLSCE¹

(SKARGA nr 45299/99)

WYROK – 21 września 2004 r.

W sprawie Romanow (Barańska) przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba
złożona z następujących sędziów:

Sir Nicolas Bratza, *Przewodniczący*,

Pani V. Strážnická,

Pan J. Casadevall,

Pan R. Maruste,

Pan. L. Garlicki,

Pani E. Fura-Sandström,

Pani L. Mijović, *sędziowie*

oraz Pan M. O'Boyle, *Kanclerz Sekcji*,

obradująca na posiedzeniu niejawnym 31 sierpnia 2004 r., wydaje następujący
wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 45299/99) przeciwko Rzeczypospolitej
Polskiej wniesionej do Europejskiej Komisji Praw Człowieka („Komisja”) na
podstawie dawnego artykułu 25 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i
Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatelkę polską, Lidię
Romanow (Barańską) („skarżąca”), 17 lutego 1998 r.

2. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez pełnomocników, pana K.

¹ Wyrok stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi w artykule 44 § 2 Konwencji.

Drzewickiego, a następnie pana J. Wołosiewicza.

3. Skarżąca podniosła w skardze, że jej sprawa nie została rozpatrzona w rozsądnym terminie, z naruszeniem artykułu 6 § 1 Konwencji.

4. Skarga przekazana została do Trybunału 1 listopada 1998 r., kiedy wszedł w życie Protokół nr 11 do Konwencji (artykuł 5 § 2 Protokołu nr 11).

5. Skarga przydzielona została Czwartej Sekcji Trybunału (artykuł 52 § 1 Regulaminu Trybunału). W ramach tej Sekcji, Izba, która miała rozpatrzeć sprawę (artykuł 27 § 1 Konwencji) utworzona została zgodnie z artykułem 26 § 1 Regulaminu.

6. 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swych Sekcji (artykuł 25 § 1 Regulaminu). Niniejsza sprawa przydzielona została Sekcji Czwartej w nowym składzie (artykuł 52 § 1 Regulaminu).

7. Zarówno skarżąca, jak i Rząd przedstawili swe stanowiska co do przedmiotu skargi (artykuł 59 § 1 Regulaminu).

8. Decyzją z 3 czerwca 2003 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

9. Skarżąca urodziła się w 1962 r. i mieszka w Poznaniu.

10. W marcu 1988 r. skarżąca otrzymała rozwód. Ma dwójkę dzieci, które w tym okresie miały, odpowiednio, około dwóch i czterech lat.

11. 22 maja 1988 r. skarżąca złożyła w Sądzie Rejonowym w Poznaniu wniosek o podział wspólnego majątku jej i byłego męża.

12. Sąd przeprowadził rozprawy 29 września i 11 listopada 1988 r., 4 kwietnia i 30 maja 1989 r., 24 marca, 24 maja, 28 sierpnia i 25 października 1990 r., 4 lutego, 24 sierpnia i 18 listopada 1992 r., 27 stycznia, 12 maja i 19 sierpnia 1993 r., 9 listopada 1994 r., 11 stycznia, 22 lutego, 26 kwietnia, 21 czerwca i 25 sierpnia 1995 r., 9 lutego, 3 lipca, 16 października i 15 listopada 1996 r., 23 maja i 31 grudnia 1997 r., jak również 16 stycznia 1998 r.

13. Sąd zlecił sporządzenie 6 opinii biegłych dotyczących wartości spornego majątku, z czego 3 opinie przygotowane zostały z pięciomiesięcznym opóźnieniem.

14. 16 stycznia 1998 r. sąd wydał wyrok. Przyznał skarżącej, między innymi, prawo do mieszkania spółdzielczego oraz kilka znajdujących się w nim przedmiotów. Jej mężowi przyznano, między innymi, samochód. Został on także zobowiązany do zapłacenia skarżącej pewnej sumy pieniędzy. Sąd podkreślił, że strony postępowania wzajemnie zaprzeczały swoim oświadczeniom co do większości przedmiotów i kilkakrotnie zmieniały swoje własne wcześniejsze

zeznania.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

15. Skarżąca podniosła w skardze, że długość postępowania w jej sprawie przekroczyła rozsądny termin w rozumieniu artykułu 6 § 1 Konwencji, który we właściwym zakresie brzmi następująco:

„Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym (...), każdy ma prawo do (...) rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez (...) sąd (...)”.

1. Stanowiska stron

16. Co do stopnia trudności sprawy Rząd twierdził, że niniejsza sprawa była skomplikowana. W szczególności podkreślił, że w celu ustalenia, które przedmioty wchodziły w skład majątku wspólnego oraz dla określenia ich wartości, sąd musiał zarządzić przygotowanie licznych opinii biegłych na temat wartości spornego majątku oraz przesłuchać kilku świadków. Zdaniem Rządu sąd rozstrzygający sprawę wykazał należytą staranność. Rząd podkreślił, że Sąd Rejonowy wyznaczył w trakcie postępowania 32 rozprawy, z czego 5 musiało zostać odroczonych z powodów niezależnych od sądu. Rząd argumentował, że skarżąca i jej były mąż przyczynili się w pewnym stopniu do długości postępowania, zmieniając swoje roszczenia i kwestionując oświadczenia składane przez drugą stronę postępowania. Rząd zwrócił się do Trybunału o uznanie, że nie doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

17. Skarżąca generalnie zaprzeczyła twierdzeniom Rządu. Jej zdaniem sprawa nie była skomplikowana i wartość wspólnego majątku była łatwa do ustalenia. Podniosła ona, że tylko dwie kwestie były sporne, a zatem, jej zdaniem, sąd nie potrzebował tak wielu rozpraw i opinii biegłych, by je rozstrzygnąć. Skarżąca utrzymywała, że żadna decyzja co do przedmiotu sporu nie została wydana przez sąd przez ponad 9 lat. Twierdziła, że nie przyczyniła się do długości postępowania.

2. Ocena Trybunału

(i) Okres podlegający rozpatrzeniu

18. Trybunał zauważył, że postępowanie rozpoczęło się 22 maja 1988 r., a zakończyło się 16 stycznia 1998 r. Trwało zatem przed sądem pierwszej instancji 9 lat, 7 miesięcy i 25 dni, z czego 4 lata, 8 miesięcy i 15 dni przypadają na okres po 1 maja 1996 r., dacie, w której stała się wiążąca deklaracja Polski

potwierdzająca prawo do skargi indywidualnej.

(ii) *Ocena rozsądnej długości postępowania*

19. Trybunał przypomina, że rozsądna długość postępowania powinna być oceniana w świetle okoliczności danej sprawy, jak również przy uwzględnieniu kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności zawłości sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz tego, jakie znaczenie miało dla skarżącego rozstrzygnięcie w sporze (zob. między innymi *Frydlender przeciwko Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII; *Zwierzyński przeciwko Polsce*, nr 34049/96, z 19 czerwca 2001 r., § 41; *Zawadzki przeciwko Polsce*, nr 34158/96, z 20 grudnia 2001 r., § 69).

20. Trybunał uznaje, że niniejsza sprawa nie była szczególnie zawłoka.

21. Co do postępowania skarżącej Trybunał zauważa, że poza przypadkiem zmiany roszczenia i kwestionowania wyjaśnień drugiej strony postępowania, Rząd nie był w stanie przywołać innych przykładów jej zachowania, mającego rzekomo na celu przewleknięcie postępowania. Trybunał uznaje, że sposób w jaki skarżąca korzystała ze swoich praw procesowych nie przyczynił się w istotny sposób do długości postępowania.

22. Trybunał zauważa ponadto, że mimo iż liczne rozprawy były regularnie wyznaczane przez Sąd Rejonowy w Poznaniu, władze publiczne nie próbowały wpłynąć na przyspieszenie pracy biegłych ani na szybsze przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków. Trybunał pragnie przypomnieć, że główna odpowiedzialność za zwłokę związaną z opracowywaniem opinii przez biegłych spoczywa ostatecznie na państwie (zob. wyrok z 25 czerwca 1987 r. w sprawie *Capuano przeciwko Włochom*, Series A nr 119, s. 14, § 32; *Wojnowicz przeciwko Polsce*, nr 33082/96, § 65, z 21 września 2000 r.).

23. W konsekwencji, mając na względzie całościową długość postępowania oraz fakt, że było ono prowadzone przez jeden tylko sąd, Trybunał uznaje, że wymóg zachowania „rozsądnego terminu” przewidziany w artykule 6 § 1 Konwencji nie został spełniony w niniejszej sprawie.

24. Doszło zatem do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

25. Artykuł 41 Konwencji przewiduje:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

26. Skarżąca domagała się kwoty 20 000 USD z tytułu szkód materialnych i moralnych. Twierdziła, że kwota ta odpowiada cierpieniom i zmartwieniom spowodowanym nadmierną długością postępowania. Kwota ta obejmuje także koszty leczenia jej i jej dzieci. Skarżąca nie dostarczyła żadnych dokumentów potwierdzających te koszty i wydatki.

27. Rząd stwierdził, że nie zachodzi żaden bezpośredni związek między dochodzonymi przez skarżącą stratami materialnymi a zarzucanym naruszeniem Konwencji.

28. Odnośnie szkody materialnej stanowisko Trybunału, oparte na dostarczonych mu dowodach, jest takie, że skarżąca nie wykazała, by szkoda materialna, na którą się powoływała, została rzeczywiście spowodowana nieuzasadnioną długością postępowania, którego dotyczy skarga. W konsekwencji nie ma uzasadnienia dla przyznania jej jakiegokolwiek kwoty z tego tytułu (zob. *Kudła przeciwko Polsce* [GC], nr 30210/96, § 164, ECHR 2000-XI).

29. Trybunał uznaje dalej, że skarżąca z całą pewnością poniosła szkodę moralną, taką jak zmartwienia i frustracja wynikające z przewlekłości postępowania, która to szkoda nie może być w wystarczającym stopniu wynagrodzona samym stwierdzeniem naruszenia. Mając na względzie okoliczności niniejszej sprawy i orzekając na zasadzie słuszności, Trybunał przyznaje skarżącej kwotę 2 800 EUR z tego tytułu.

B. Koszty i wydatki

30. Skarżąca nie dochodziła zwrotu żadnych kosztów i wydatków poniesionych w związku z postępowaniem przed Trybunałem.

C. Odsetki za zwłokę

31. Trybunał uważa za właściwe, by odsetki z tytułu zwłoki w wypłacie zadośćuczynienia były ustalone w oparciu o marginalną stopę procentową Europejskiego Banku Centralnego, do której powinny być dodane trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że nastąpiło naruszenie artykułu 6 § 1 Konwencji;

2. *Uznaje*, że

(a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącej, w ciągu trzech miesięcy od dnia, w którym wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 §

2 Konwencji, kwotę 2 800 EUR (dwa tysiące osiemset euro) z tytułu szkody moralnej, plus wszelkie podatki, które mogą być pobrane od powyżej kwoty. Kwota ta będzie przeliczona na polskie złote według kursu z dnia uregulowania należności;

(b) od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty zwykłe odsetki będą płatne od tej sumy według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego, obowiązującej w okresie zwłoki, plus trzy punkty procentowe;

3. *Oddala* pozostałą część żądania skarżącej dotyczącego słusznego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie 21 września 2004 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący